

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 17ης Ιουλίου 1997 *

Στην υπόθεση C-334/95,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Finanzgericht Hamburg (Γερμανία) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Krüger GmbH & Co. KG

και

Hauptzollamt Hamburg-Jonas,

η έκδοση προδικαστικής απόφασης, αφενός, ως προς το κύρος του άρθρου 17, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 του Συμβουλίου, της 27ης Ιουνίου 1968, περί κοινής οργάνωσης αγοράς στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/003, σ. 82), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 3904/87 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 1987 (ΕΕ L 370, σ. 1), σε συνδυασμό με το παράρτημά του, καθώς και ως προς τις συνέπειες μιας ενδεχόμενης αναγνώρισης του ανισχύρου και, αφετέρου, ως προς την ερμηνεία του άρθρου 244 του κανονισμού (ΕΟΚ) 2913/92 του Συμβουλίου, της 12ης Οκτωβρίου 1992, περί θεσπίσεως κοινοτικού τελωνειακού κώδικα (ΕΕ L 302, σ. 1), καθώς και ως προς το άρθρο 177 της Συνθήκης ΕΚ,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους G. C. Rodríguez Iglesias, Πρόεδρο, J. L. Murray και L. Sevón, προέδρους τμήματος, P. J. G. Kapteyn, C. Gulmann, D. A. O. Edward, J.-P. Puissochet, G. Hirsch, P. Jann, H. Ragnemalm και R. Schintgen (εισηγητή), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. B. Elmer
γραμματέας: H. von Holstein, βοηθός γραμματέας,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— η Krüger GmbH & Co. KG, εκπροσωπούμενη από τον H. J. Priess, δικηγόρο Βρυξελλών,

— το Hauptzollamt Hamburg-Jonas, εκπροσωπούμενο από τον E. von Reden, Regierungsdirektor, Vorsteher des Hauptzollamts,

— το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, εκπροσωπούμενο από τον J.-P. Hix, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον K.-D. Borchardt, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις που ανέπτυξαν οι Krüger GmbH & Co. KG, το Συμβούλιο και η Επιτροπή, κατά τη συνεδρίαση της 21ης Ιανουαρίου 1997,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 24ης Απριλίου 1997,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με διάταξη της 21ης Σεπτεμβρίου 1995, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 23 Οκτωβρίου 1995, το Finanzgericht Hamburg υπέβαλε στο Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, έξι προδικαστικά ερωτήματα που αφορούν, αφενός, το κύρος του άρθρου 17, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 του Συμβουλίου, της 27ης Ιουνίου 1968, περί κοινής οργάνωσης αγοράς στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/003, σ. 82), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 3904/87 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 1987 (ΕΕ L 370, σ. 1, στο εξής: κανονισμός 804/68), σε συνδυασμό με το παράρτημά του, καθώς και τις συνέπειες μιας ενδεχόμενης αναγνώρισης του ανισχύρου και, αφετέρου, την ερμηνεία του άρθρου 244 του κανονισμού (ΕΟΚ) 2913/92 του Συμβουλίου, της 12ης Οκτωβρίου 1992, περί θεσπίσεως κοινοτικού τελωνειακού κώδικα (ΕΕ L 302, σ. 1, στο εξής: κοινοτικός τελωνειακός κώδικας), καθώς και του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ.

- 2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο της διαφοράς μεταξύ της Krüger GmbH & Co. KG (στο εξής: Krüger) και του Hauptzollamt Hamburg-Jonas (στο εξής: Hauptzollamt) σχετικά με την απόδοση επιστροφής που καταβλήθηκε λόγω εξαγωγής γαλακτοκομικών προϊόντων.
- 3 Το άρθρο 17, παράγραφος 1, του κανονισμού 804/68 προβλέπει:

«Στο μέτρο που είναι αναγκαίο για να επιτραπεί η εξαγωγή των προϊόντων (γαλακτοκομικών) (...) στην κατάσταση που βρίσκονται ή με τη μορφή εμπορευμάτων που περιλαμβάνονται στο παράρτημα (...) με βάση τις τιμές των προϊόντων αυτών στο διεθνές εμπόριο, η διαφορά μεταξύ των τιμών αυτών και των τιμών μέσα στην Κοινότητα μπορεί να καλυφθεί από μια επιστροφή κατά την εξαγωγή.»

- 4 Κατά το παράρτημα του κανονισμού 804/68, μεταξύ των προϊόντων για τα οποία μπορεί να χορηγηθεί επιστροφή περιλαμβάνονται:

Κωδικός ΣΟ	Περιγραφή εμπορευμάτων
ex 2101 10	Παρασκευάσματα με βάση τον καφέ

- 5 Κατά τον χρόνο των περιστατικών της κύριας δίκης, η διάκριση 2101 10 της Συνδυασμένης Ονοματολογίας, όπως αυτή καθορίστηκε με το παράρτημα του κανονισμού (ΕΟΚ) 2658/87 του Συμβουλίου, της 23ης Ιουλίου 1987, για τη δασμολογική και στατιστική ονοματολογία και το Κοινό Δασμολόγιο (ΕΕ L 256, σ. 1), όπως ίσχυσε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2505/92 της Επιτροπής, της

14ης Ιουλίου 1992, με τον οποίο τροποποιήθηκαν τα παραρτήματα I και II του κανονισμού 2658/87 (ΕΕ L 267, σ. 1), αφορούσε τα ακόλουθα εμπορεύματα:

Κωδικός ΣΟ	Περιγραφή εμπορευμάτων
2101 10	— Εκχυλίσματα, αποστάγματα και συμπυκνώματα καφέ και παρασκευάσματα με βάση αυτά τα εκχυλίσματα, αποστάγματα ή συμπυκνώματα ή με βάση τον καφέ: — — Εκχυλίσματα, αποστάγματα και συμπυκνώματα:
2101 10 11	— — — Περιεκτικότητας σε ξερές ουσίες που προέρχονται από τον καφέ ίσης ή ανώτερης του 95 % κατά βάρος
2101 10 19	— — — Άλλα — — Παρασκευάσματα:
2101 10 91	— — — Που δεν περιέχουν λιπαρές ύλες που προέρχονται από το γάλα, πρωτείνες γάλακτος, ζαχαρόζη, ισογλυκόζη, γλυκόζη, άμυλα κάθε είδους ή που περιέχουν κατά βάρος λιγότερο του 1,5 % λιπαρές ύλες που προέρχονται από το γάλα, λιγότερο του 2,5 % πρωτείνες γάλακτος, λιγότερο του 5 % ζαχαρόζη ή ισογλυκόζη, λιγότερο του 5 % γλυκόζη ή άμυλα κάθε είδους
2101 10 99	— — — Άλλα

- 6 Ο κανονισμός (ΕΚ) 3115/94 της Επιτροπής, της 20ής Δεκεμβρίου 1994, με τον οποίο τροποποιήθηκαν τα παραρτήματα I και II του κανονισμού 2658/87 (ΕΕ L 345, σ. 1), ο οποίος εκδόθηκε κατόπιν της ΓΣΔΕ του 1994, διαχώρισε τα «παρασκευάσματα» σε εκείνα που έχουν ως βάση εκχυλίσματα, αποστάγματα και συμπυκνώματα καφέ, τα οποία υπήχθησαν στη νέα διάκριση 2101 10 92, και στα «άλλα» παρασκευάσματα, τα οποία υπήχθησαν στη νέα διάκριση 2101 10 98. Οι παλαιές διακρίσεις 2101 10 91 και 2101 10 99 καταργήθηκαν.

7 Το άρθρο 1 του κοινοτικού τελωνειακού κώδικα ορίζει ότι:

«Η τελωνειακή νομοθεσία θα συνίσταται στον παρόντα κώδικα και στις διατάξεις που θεσπίζονται για την εφαρμογή του σε κοινοτικό ή σε εθνικό επίπεδο. Ο κώδικας θα εφαρμόζεται με την επιφύλαξη των ειδικών κανόνων που θεσπίζονται σε άλλους τομείς:

— στις συναλλαγές της Ευρωπαϊκής Κοινότητας με τις τρίτες χώρες,

— (...).»

8 Κατά το άρθρο 161, παράγραφος 1, του κοινοτικού τελωνειακού κώδικα,

«Το καθεστώς εξαγωγής επιτρέπει την έξοδο κοινοτικού εμπορεύματος από το τελωνειακό έδαφος της Κοινότητας.

Η εξαγωγή συνεπάγεται την επιβολή των εξαγωγικών δασμών και την εφαρμογή των μέτρων εμπορικής πολιτικής και των λοιπών διατυπώσεων που προβλέπονται για την έξοδο αυτή.»

9 Εξάλλου, το άρθρο 243, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, προβλέπει ότι:

«Κάθε πρόσωπο έχει το δικαίωμα να ασκήσει προσφυγή κατά των αποφάσεων των τελωνειακών αρχών σχετικά με την εφαρμογή της τελωνειακής νομοθεσίας οι οποίες το αφορούν άμεσα και ατομικά.»

10 Τέλος, κατά το άρθρο 244 του κοινοτικού τελωνειακού κώδικα:

«Η άσκηση προσφυγής δεν επιφέρει την αναστολή της εκτέλεσης της προσβαλλόμενης απόφασης.

Ωστόσο, οι τελωνειακές αρχές μπορούν να αναβάλουν εν όλω ή εν μέρει την εκτέλεση της εν λόγω απόφασης, αν έχουν βάσιμους λόγους να αμφιβάλλουν για τη συμφωνία της προσβαλλόμενης απόφασης με την τελωνειακή νομοθεσία ή όταν υπάρχει κίνδυνος ανεπανόρθωτης ζημίας για τον ενδιαφερόμενο.

Όταν η προσβαλλόμενη απόφαση έχει ως αποτέλεσμα την επιβολή εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών, η αναστολή εκτέλεσης της εν λόγω απόφασης εξαρτάται από την ύπαρξη ή τη σύσταση εγγύησης.

(...)»

11 Από τη δικογραφία της κύριας δίκης προκύπτει ότι κατά το έτος 1993 η Krüger εξήγαγε μείγμα μη αποκορυφωμένου γάλακτος σε σκόνη και εκχυλισμάτων καφέ, υπό την εμπορική ονομασία Carruccino Tasse. Κατά τον εκτελωνισμό η Krüger δήλωσε ορθώς το εμπόρευμα αυτό ως παρασκεύασμα διατροφής, υπό μορφή στιγμιαίας παρασκευής με την ονομασία Carruccino, και ως υπαγόμενο στη δασμολογική διάκριση 2101 10 99.

12 Το Hauptzollamt χορήγησε στην Krüger επιστροφή κατά την εξαγωγή ύψους 89 411 γερμανικών μάρκων (DM) για τις ποσότητες αποκορυφωμένου γάλακτος και αποκορυφωμένου γάλακτος σε σκόνη που χρησιμοποιήθηκαν για την παρασκευή του εν λόγω προϊόντος.

- 13 Με την από 3 Φεβρουαρίου 1994 επιστολή η Krüger ζήτησε από το Hauptzollamt να της εξηγήσει γιατί δεν χορηγούνταν στη θυγατρική της επιστροφές κατά την εξαγωγή για το ίδιο αυτό προϊόν.
- 14 Στις 11 Φεβρουαρίου 1994 το Hauptzollamt πληροφόρησε την Krüger ότι η κοινοτική κανονιστική ρύθμιση επέτρεπε τη χορήγηση επιστροφών κατά την εξαγωγή για το αποκορυφωμένο γάλα που περιέχεται σε παρασκευάσματα διατροφής με βάση τον καφέ, όχι όμως για το γάλα που περιέχεται σε παρασκευάσματα διατροφής με βάση εκχυλίσματα, αποστάγματα ή συμπυκνώματα καφέ.
- 15 Κρίνοντας ότι οι επιστροφές κατά την εξαγωγή που είχαν προηγουμένως χορηγηθεί στην Krüger της καταβλήθηκαν αδικαιολογήτως, το Hauptzollamt με απόφαση της 30ής Μαΐου 1994 ζήτησε την απόδοση ποσού 89 411 DM.
- 16 Επικαλούμενη το άρθρο 244, δεύτερο εδάφιο, του κοινοτικού τελωνειακού κώδικα, η Krüger προσέφυγε ενώπιον του Finanzgericht Hamburg ζητώντας αναστολή εκτελέσεως της αποφάσεως αυτής.
- 17 Με διάταξη της 21ης Σεπτεμβρίου 1995 το Finanzgericht Hamburg δέχθηκε το αίτημα αυτό με το σκεπτικό ότι υπήρχαν σοβαροί λόγοι αμφιβολίας για το κύρος της εν λόγω αποφάσεως. Πράγματι, το εν λόγω δικαστήριο έκρινε ότι ο κανονισμός 804/68 αντιβαίνει πιθανώς προς το άρθρο 40, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ, καθόσον δεν προβλέπει χορήγηση επιστροφών κατά την εξαγωγή για τα γαλακτοκομικά προϊόντα που περιέχονται σε τροφικά παρασκευάσματα με βάση εκχυλίσματα, αποστάγματα ή συμπυκνώματα καφέ.

18 Λόγω της σημασίας της διαφοράς, το Finanzgericht Hamburg επέτρεψε, δυνάμει των συνδυασμένων διατάξεων του άρθρου 128, παράγραφος 3, δεύτερη φράση, και του άρθρου 115, παράγραφος 2, σημείο 1, του Finanzgerichtsdienst (κώδικα δικονομίας των φορολογικών δικαστηρίων), την άσκηση αναιρέσεως ενώπιον του Bundesfinanzhof κατά της προσωρινής αποφάσεως περί αναστολής. Διατύπωσε πάντως τις αμφιβολίες του ως προς το κατά πόσον η άδεια ασκήσεως αυτού του ενδίκου μέσου συμβιβάζεται με το άρθρο 177, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης.

19 Με την ίδια διάταξη, το Finanzgericht Hamburg υπέβαλε, κατά συνέπεια, στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Αντιβαίνει ο κανονισμός (ΕΟΚ) 804/68, σε συνδυασμό με το παράρτημά του, όπως αυτό τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 374/92, προς το άρθρο 40, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ, καθιστάμενος επομένως ανίσχυρος, καθόσον δεν προβλέπει τη χορήγηση επιστροφής κατά την εξαγωγή γάλακτος/γαλακτοκομικών προϊόντων περιεχομένων σε παρασκευάσματα διατροφής της διακρίσεως 2101 10 της Συνδυασμένης Ονοματολογίας, τα οποία παρασκευάζονται με βάση εκχυλίσματα, αποστάγματα και συμπυκνώματα καφέ;

2) Εμποδίζει η παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας την αναζήτηση καταβληθεισών επιστροφών κατά την εξαγωγή γάλακτος/γαλακτοκομικών προϊόντων, περιεχομένου/ων σε παρασκευάσματα διατροφής της διακρίσεως 2101 10 της Συνδυασμένης Ονοματολογίας και παραγομένων με βάση εκχυλίσματα καφέ;

3) Εφαρμόζεται το άρθρο 244 του κανονισμού (ΕΟΚ) 2913/92 (τελωνειακός κώδικας) επί της αναστολής εκτελέσεως αποφάσεων με τις οποίες ζητείται η επιστροφή καταβληθεισών επιστροφών κατά την εξαγωγή;

4) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο τρίτο ερώτημα: Όταν υπάρχουν αμφιβολίες ως προς το κύρος της διατάξεως του κοινοτικού δικαίου επί της οποίας στηρίζεται η απόφαση, κρίνεται το αίτημα αναστολής εκτελέσεως κατά το άρθρο 244 του τελωνειακού κώδικα ή σύμφωνα με ποιες άλλες προϋποθέσεις;

- 5) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο τρίτο ερώτημα: Σύμφωνα με ποιες προϋποθέσεις κρίνεται το αίτημα αναστολής εκτελέσεως σε περιπτώσεις στις οποίες υπάρχουν αμφιβολίες ως προς το κύρος της κοινοτικής διατάξεως επί της οποίας στηρίζεται η απόφαση;
- 6) Έχει το άρθρο 177, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ την έννοια ότι δεν παρέχει στο Finanzgericht τη δυνατότητα να επιτρέψει την άσκηση ενδίκου μέσου κατά το άρθρο 128, παράγραφος 3, δεύτερη φράση, σε συνδυασμό με το άρθρο 115, παράγραφος 2, σημείο 1, του κανονισμού λειτουργίας των Finanzgericht;»

Επί του πρώτου και δευτέρου ερωτήματος

- 20 Με τα δύο πρώτα ερωτήματά του το εθνικό δικαστήριο θέτει το ζήτημα του κύρους του κανονισμού 804/68, κατά το μέτρο που αυτός προβλέπει διαφορετική μεταχείριση, όσον αφορά τις επιστροφές κατά την εξαγωγή γαλακτοκομικών προϊόντων, μεταξύ των παρασκευασμάτων με βάση τον καφέ και των παρασκευασμάτων με βάση εκχυλίσματα, αποστάγματα ή συμπυκνώματα καφέ, καθώς και το ζήτημα των συνεπειών μιας ενδεχόμενης αναγνώρισεως του ανισχύρου του εν λόγω κανονισμού.
- 21 Το Finanzgericht Hamburg έθεσε τα ερωτήματα αυτά λαμβάνοντας ως δεδομένο ότι η διαφορετική αυτή μεταχείριση προκύπτει από το γράμμα του άρθρου 17, παράγραφος 1, του κανονισμού 804/68 και του παραρτήματός του, σε συνδυασμό με τη Συνδυασμένη Ονοματολογία.

- 22 Αποτελεί παγία νομολογία ότι, στο πλαίσιο της διαδικασίας συνεργασίας μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου που προβλέπει το άρθρο 177 της Συνθήκης, απόκειται στο Δικαστήριο να δίνει στο αιτούν δικαστήριο μια χρήσιμη απάντηση που να του παρέχει τη δυνατότητα επιλύσεως της διαφοράς της οποίας έχει επιληφθεί.
- 23 Υπό το πρίσμα αυτό, το Δικαστήριο μπορεί να αναδιατυπώνει τα ερωτήματα που του υποβλήθηκαν ή να εξετάζει αν ένα ερώτημα σχετικό με το κύρος διατάξεως του κοινοτικού δικαίου στηρίζεται σε ορθή ερμηνεία αυτής της διατάξεως.
- 24 Στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας εξετάσεως προδικαστικών ερωτημάτων, πρέπει πρώτα να εξεταστεί αν το άρθρο 17, παράγραφος 1, του κανονισμού 804/68, σε συνδυασμό με το παράρτημά του το οποίο παραπέμπει στη διάκριση 2101 10 της Συνδυασμένης Ονοματολογίας, έχει την έννοια ότι επιτρέπει τη χορήγηση επιστροφών κατά την εξαγωγή μόνο για τα γαλακτοκομικά προϊόντα που περιέχονται σε παρασκευάσματα με βάση τον καφέ, αποκλεισμένων εκείνων που περιέχονται σε παρασκευάσματα με βάση εκχυλίσματα, αποστάγματα και συμπυκνώματα καφέ.
- 25 Επιβάλλεται προς τούτο να ληφθεί υπόψη ο σκοπός του κανονισμού 804/68, το γράμμα της διακρίσεως 2101 10 της Συνδυασμένης Ονοματολογίας, στην οποία παραπέμπει το παράρτημα του κανονισμού, καθώς και η δομή της δασμολογικής αυτής διακρίσεως.
- 26 Το άρθρο 17, παράγραφος 1, του κανονισμού 804/68 ορίζει ως ένα από τα στοιχεία της κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων τη δυνατότητα της Κοινότητας να χορηγεί επιστροφές κατά την εξαγωγή γαλακτοκομικών προϊόντων ή γαλακτοκομικών προϊόντων που περιέχονται στη σύνθεση άλλων προϊόντων. Αυτή η επιστροφή, η οποία ισούται με τη διαφορά μεταξύ των τιμών των γαλακτοκομικών προϊόντων στη διεθνή αγορά και των τιμών τους εντός της Κοινότητας, αποβλέπει στη διασφάλιση, σε περίπτωση ανάγκης, της διαθέσεως των κοινοτικών προϊόντων στην παγκόσμια αγορά.

- 27 Όσον αφορά ειδικότερα τα γαλακτοκομικά προϊόντα που περιέχονται σε προϊόντα παρασκευαζόμενα με βάση τον καφέ, το παράρτημα του κανονισμού 804/68 παραπέμπει στη διάκριση 2101 10 της Συνδυασμένης Ονοματολογίας, με την ένδειξη «παρασκευάσματα με βάση τον καφέ», προσθέτοντας στον κωδικό αριθμό της διακρίσεως το πρόθεμα ex.
- 28 Η δασμολογική αυτή διάκριση διακρίνει μεταξύ των εκχυλισμάτων, αποσταγμάτων και συμπυκνωμάτων καφέ, αφενός, και των παρασκευασμάτων, αφεντέρου.
- 29 Η αναφορά του παραρτήματος του κανονισμού 804/68 στα παρασκευάσματα εξηγείται από το ότι μόνον αυτά μπορούν να περιλαμβάνουν γαλακτοκομικά προϊόντα.
- 30 Εντός όμως της διακρίσεως «παρασκευάσματα», η Συνδυασμένη Ονοματολογία διακρίνει όχι μεταξύ παρασκευασμάτων με βάση τον καφέ και παρασκευασμάτων με βάση εκχυλίσματα, αποστάγματα ή συμπυκνώματα καφέ, αλλά μεταξύ παρασκευασμάτων που δεν περιέχουν ή περιέχουν μικρό μόνο ποσοστό λιπαρών ουσιών που προέρχονται από το γάλα, πρωτεΐνες γάλακτος, ζαχαρόζη, ισογλυκόζη, γλυκόζη ή άμυλα κάθε είδους (κωδικός αριθμός 2101 10 91) και άλλων παρασκευασμάτων (κωδικός αριθμός 2101 10 99).
- 31 Συνεπώς, η ονομασία «ex 2101 10 Παρασκευάσματα με βάση τον καφέ» του παραρτήματος του κανονισμού 804/68 δεν μπορεί να ερμηνευθεί κατά γράμμα ως περιλαμβάνουσα μόνο τα παρασκευάσματα με βάση τον καφέ αλλά, αντιθέτως, ως περιλαμβάνουσα όλα τα παρασκευάσματα με βάση προϊόντα καφέ, στα οποία περιλαμβάνονται γαλακτοκομικά προϊόντα.
- 32 Αυτή η ερμηνεία του κανονισμού 804/68 δεν μπορεί να αμφισβητηθεί για τον λόγο ότι το ποσοστό γαλακτοκομικών προϊόντων που περιλαμβάνεται στην αξία των παρασκευασμάτων με βάση εκχυλίσματα, αποστάγματα ή συμπυ-

κνώματα καφέ είναι μικρό. Πράγματι, ο κανονισμός 804/68, περιοριζόμενος στην παροχή της δυνατότητας χορηγήσεως εκ μέρους της Κοινότητας επιστροφών κατά την εξαγωγή, δεν περιλαμβάνει κανέναν άλλο κανόνα αποκλείοντα τις επιστροφές κατά την εξαγωγή στις περιπτώσεις που το ποσοστό που αντιπροσωπεύει το γαλακτοκομικό προϊόν στην αξία του εξαγομένου προϊόντος δεν υπερβαίνει ορισμένο επίπεδο.

- 33 Εξάλλου, η έννοια αυτή του κανονισμού 804/68 είναι η μόνη που μπορεί να του προσδώσει πρακτική αποτελεσματικότητα. Πράγματι, οι σχετικές διατάξεις του εν λόγω κανονισμού δεν θα είχαν λόγο υπάρξεως αν αυτές ερμηνεύονταν υπό την έννοια ότι καθιστούν επιλέξιμα, για τη χορήγηση επιστροφής κατά την εξαγωγή γαλακτοκομικών προϊόντων, εκείνα μόνο τα παρασκευάσματα με βάση τον καφέ των οποίων η ύπαρξη στην αγορά δεν αποδείχθηκε, όπως προκύπτει από τις παρατηρήσεις που κατατέθηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου.
- 34 Συνεπώς, το άρθρο 17, παράγραφος 1, του κανονισμού 804/68, σε συνδυασμό με το παράρτημά του το οποίο παραπέμπει στη διάκριση 2101 10 της Συνδυασμένης Ονοματολογίας, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι επιτρέπει τη χορήγηση επιστροφών κατά την εξαγωγή γαλακτοκομικών προϊόντων περιεχομένων τόσο σε παρασκευάσματα με βάση τον καφέ όσο και σε παρασκευάσματα με βάση εκχυλίσματα, αποστάγματα και συμπυκνώματα καφέ.
- 35 Ενόψει αυτής της ερμηνείας του κανονισμού 804/68, παρέλκει να εξεταστεί τόσο το κύρος αυτού σε σχέση με την αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων, εφόσον τα σχετικά με την παραβίαση αυτής της αρχής επιχειρήματα στηρίζονται στην ερμηνεία ότι ο εν λόγω κανονισμός αποκλείει τη χορήγηση επιστροφών κατά την εξαγωγή γαλακτοκομικών προϊόντων περιεχομένων σε παρασκευάσματα με βάση εκχυλίσματα, αποστάγματα και συμπυκνώματα καφέ, ενώ προβλέπει τη χορήγηση αυτού του ευεργετήματος για γαλακτοκομικά προϊόντα περιεχόμενα σε παρασκευάσματα με βάση τον καφέ, όσο και τις συνέπειες μιας ενδεχόμενης αναγνώρισεως του ανισχύρου του εν λόγω κανονισμού.

Επί του τρίτου ερωτήματος

- 36 Το ερώτημα αυτό του αιτούντος δικαστηρίου αναφέρεται κατ' ουσίαν στο αν το άρθρο 244 του κοινοτικού τελωνειακού κώδικα έχει εφαρμογή επί των αιτήσεων αποδόσεως επιστροφών κατά την εξαγωγή.
- 37 Από το γράμμα των άρθρων 243, παράγραφος 1, και 244, δεύτερο εδάφιο, του κοινοτικού τελωνειακού κώδικα προκύπτει, κατ' αρχάς, ότι οι προσφυγές που προβλέπουν οι εν λόγω διατάξεις ασκούνται κατ' αποφάσεων των αρχών των κρατών μελών σχετικών με την εφαρμογή της τελωνειακής νομοθεσίας.
- 38 Εξάλλου, από το άρθρο 161 του κοινοτικού τελωνειακού κώδικα προκύπτει ότι το σύστημα εξαγωγής περιλαμβάνει την εφαρμογή κανόνων που επιτρέπουν την έξοδο από το τελωνειακό έδαφος της Κοινότητας ενός κοινοτικού εμπορεύματος, περιλαμβανομένων των μέτρων εμπορικής πολιτικής και των εξαγωγικών τελών.
- 39 Οι επιστροφές κατά την εξαγωγή, όμως, δεν εντάσσονται σε αυτό το σύστημα εξαγωγής κοινοτικών εμπορευμάτων, αλλά στηρίζονται στους κανονισμούς περί κοινής οργανώσεως αγοράς για τα διάφορα γεωργικά προϊόντα. Πράγματι, αποσκοπούν να καλύψουν τη διαφορά μεταξύ της τιμής των προϊόντων αυτών στη διεθνή αγορά και της τιμής τους εντός της Κοινότητας, ώστε να καθίσταται δυνατή η εξαγωγή των προϊόντων αυτών στην παγκόσμια αγορά με διασφάλιση του εισοδήματος των κοινοτικών παραγωγών. Συνεπώς, οι εν λόγω επιστροφές συνιστούν την εξωτερική πλευρά της κοινής πολιτικής τιμών εντός της Κοινότητας και, κατά συνέπεια, δεν μπορούν να θεωρηθούν ως μέτρα εμπόλων στην τελωνειακή νομοθεσία.
- 40 Κατά συνέπεια, στο τρίτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 244 του κοινοτικού τελωνειακού κώδικα δεν έχει εφαρμογή επί αιτήσεων αποδόσεως επιστροφών κατά την εξαγωγή.

Επί του τετάρτου ερωτήματος

- 41 Το αιτούν δικαστήριο υπέβαλε το τέταρτο ερώτημα μόνο για την περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο τρίτο ερώτημα.
- 42 Ενόψει της αρνητικής απαντήσεως που δόθηκε στο τρίτο ερώτημα, παρέλκει η εξέταση του τετάρτου ερωτήματος.

Επί του πέμπτου ερωτήματος

- 43 Με το ερώτημα αυτό το εθνικό δικαστήριο ζητεί ουσιαστικά από το Δικαστήριο να προσδιορίσει τα κριτήρια βάσει των οποίων μπορεί να διατάξει την αναστολή εκτελέσεως μιας εθνικής διοικητικής αποφάσεως, αν έχει αμφιβολίες ως προς το κύρος της κοινοτικής πράξεως που στηρίζει την απόφαση αυτή.
- 44 Προκειμένου να δοθεί απάντηση σε αυτό το ερώτημα, αρκεί να υπομνησθεί ότι στην απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 1995, C-465/93, Atlanta Fruchthandelsgesellschaft κ.λπ. (Συλλογή 1995, σ. I-3761), το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι ένα εθνικό δικαστήριο μπορεί να διατάξει τη λήψη προσωρινών μέτρων μόνον όταν:
- το δικαστήριο αυτό έχει σοβαρές αμφιβολίες ως προς το κύρος της κοινοτικής πράξεως και, στην περίπτωση που το Δικαστήριο δεν έχει ήδη επιληφθεί ερωτήματος σχετικού με το κύρος της αμφισβητούμενης πράξεως, του υποβάλλει σχετικό ερώτημα.
  - συντρέχει περίπτωση επείγοντος υπό την έννοια ότι τα προσωρινά μέτρα είναι αναγκαία προκειμένου να μην υποστεί ο αιτών σοβαρή και ανεπανόρθωτη ζημία.

- το εν λόγω δικαστήριο λαμβάνει δεόντως υπόψη το συμφέρον της Κοινότητας·
- κατά την εκτίμηση όλων αυτών των προϋποθέσεων, το εθνικό δικαστήριο σέβεται τις αποφάσεις του Δικαστηρίου ή του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων επί της νομιμότητας του κανονισμού ή διάταξη εκδοθείσα κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων για τη λήψη, στο κοινοτικό επίπεδο, παρομοίων προσωρινών μέτρων.
- 45 Ωστόσο, η Επιτροπή υπογράμμισε ότι, προκειμένου να λάβει δεόντως υπόψη το κοινοτικό συμφέρον, το εθνικό δικαστήριο οφείλει, στην περίπτωση που σκοπεύει να διατάξει προσωρινά μέτρα, να παράσχει τη δυνατότητα διατυπώσεως γνώμης στο κοινοτικό όργανο το οποίο εξέδωσε την πράξη της οποίας αμφισβητείται το κύρος.
- 46 Επιβάλλεται σχετικώς να διευκρινιστεί ότι εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο, το οποίο καλείται να εκτιμήσει το συμφέρον της Κοινότητας στο πλαίσιο εξετάσεως αιτήσεως προσωρινών μέτρων, να αποφανθεί, σύμφωνα με τους δικούς του δικονομικούς κανόνες, ποιος είναι ο πλέον πρόσφορος τρόπος συλλογής όλων των χρησίμων πληροφοριακών στοιχείων σχετικά με τη συγκεκριμένη κοινοτική πράξη.
- 47 Συνεπώς, στο τέταρτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι εθνικό δικαστήριο δεν μπορεί να αναστείλει την εκτέλεση εθνικής διοικητικής αποφάσεως στηριζομένης σε κοινοτική πράξη παρά μόνον:
- εφόσον το δικαστήριο αυτό έχει σοβαρές αμφιβολίες ως προς το κύρος της κοινοτικής πράξεως και εφόσον, στην περίπτωση που το Δικαστήριο δεν έχει ήδη επιληφθεί του ζητήματος του κύρους της αμφισβητούμενης πράξεως, του υποβάλλει το ίδιο σχετικό ερώτημα·
- εφόσον συντρέχει περίπτωση επείγοντος υπό την έννοια ότι τα προσωρινά μέτρα είναι αναγκαία προκειμένου να μην υποστεί ο αιτών σοβαρή και ανεπανόρθωτη ζημία·

- εφόσον το εν λόγω δικαστήριο λαμβάνει δεόντως υπόψη το συμφέρον της Κοινότητας·
- εφόσον, κατά την εκτίμηση όλων αυτών των προϋποθέσεων, το εθνικό δικαστήριο σέβεται τις αποφάσεις του Δικαστηρίου ή του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων επί της νομιμότητας της κοινοτικής πράξεως ή διάταξη εκδοθείσα κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων για τη λήψη, σε κοινοτικό επίπεδο, παρομοίων προσωρινών μέτρων.

Επί του έκτου ερωτήματος

- 48 Το ερώτημα αυτό του αιτούντος δικαστηρίου αναφέρεται κατ' ουσίαν στο αν το άρθρο 177, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης απαγορεύει στο εθνικό δικαστήριο, το οποίο έχει διατάξει την αναστολή εκτελέσεως μιας εθνικής διοικητικής αποφάσεως και έχει υποβάλει στο Δικαστήριο προδικαστικό ερώτημα ως προς το κύρος της κοινοτικής πράξεως επί της οποίας ερείδεται η απόφαση αυτή, να επιτρέψει την άσκηση αναιρέσεως κατά της αποφάσεώς του.
- 49 Προκειμένου να δοθεί λυσιτελής απάντηση στο ερώτημα αυτό, επιβάλλεται να εξεταστεί αν εθνικός δικονομικός κανόνας ο οποίος επιτρέπει την άσκηση αναιρέσεως κατά μιας τέτοιας αποφάσεως συμβιβάζεται, αφενός, με την υποχρέωση του εθνικού δικαστηρίου να υποβάλει σχετικό ερώτημα στο Δικαστήριο αν θεωρεί ότι η πράξη του κοινοτικού δικαίου είναι ανίσχυρη και, αφετέρου, με το δικαίωμα υποβολής σχετικού ερωτήματος στο Δικαστήριο που το άρθρο 177 παρέχει σε όλα τα εθνικά δικαστήρια.
- 50 Από τις αποφάσεις της 21ης Φεβρουαρίου 1991, C-143/88 και C-92/89, Zuckerfabrik Süderdithmarschen (Συλλογή 1991, σ. I-495), και Atlanta Fruchthandelsgesellschaft κ.λπ., προαναφερθείσα, προκύπτει ότι, όταν εθνικό δικαστήριο αναστέλλει την εκτέλεση εθνικής διοικητικής αποφάσεως στηριζομένης σε κοινοτική πράξη της οποίας το κύρος αμφισβητείται, υπέχει την υποχρέωση να υποβάλει στο Δικαστήριο προδικαστικό ερώτημα σχετικό με το κύρος της εν λόγω πράξεως.

- 51 Η υποχρέωση αυτή απορρέει από την ανάγκη διασφάλισης ομοιόμορφης εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου και διασφάλισης της αποκλειστικής αρμοδιότητας του Δικαστηρίου να αποφαινεται επί του κύρους πράξεως του κοινοτικού δικαίου.
- 52 Η τήρηση αυτών των επιταγών δεν θίγεται από τη δυνατότητα ασκήσεως αναιρέσεως κατά της εθνικής δικαστικής αποφάσεως. Πράγματι, σε περίπτωση μεταρρυθμίσεως ή ακυρώσεως αυτής της αποφάσεως στο πλαίσιο της ασκήσεως αναιρέσεως, η προδικαστική παραπομπή θα καθίστατο άνευ αντικεμένου και το κοινοτικό δίκαιο θα επανέβρισκε την πλήρη εφαρμογή του.
- 53 Εξάλλου, εθνικός δικονομικός κανόνας ο οποίος προβλέπει μια τέτοια δυνατότητα δεν εμποδίζει την κίνηση της προδικαστικής παραπομπής εκ μέρους του δικαστηρίου που αποφαινεται σε τελευταίο βαθμό, το οποίο υποχρεούται, κατά το άρθρο 177, τρίτο εδάφιο, της Συνθήκης, να προχωρήσει στην προδικαστική παραπομπή αν έχει αμφιβολίες ως προς την ερμηνεία ή ως προς το κύρος του κοινοτικού δικαίου.
- 54 Κατά συνέπεια, στο έκτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 177, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης δεν απαγορεύει στο εθνικό δικαστήριο, το οποίο διέταξε την αναστολή εκτελέσεως εθνικής διοικητικής αποφάσεως και υπέβαλε στο Δικαστήριο προδικαστικό ερώτημα ως προς το κύρος της κοινοτικής πράξεως επί της οποίας αυτή στηρίζεται, να επιτρέψει την άσκηση αναιρέσεως κατά της αποφάσεώς του.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 55 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ενώσεως και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε με διάταξη της 21ης Σεπτεμβρίου 1995 το Finanzgericht Hamburg, αποφαινεται:

- 1) Το άρθρο 17, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 του Συμβουλίου, της 27ης Ιουνίου 1968, περί κοινής οργάνωσης αγοράς στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 3904/87 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 1987, σε συνδυασμό με το παράρτημά του το οποίο παραπέμπει στη διάκριση 2101 10 της Συνδυασμένης Ονοματολογίας, όπως καθορίστηκε με το παράρτημα του κανονισμού (ΕΟΚ) 2658/87 του Συμβουλίου, της 23ης Ιουλίου 1987, για τη δασμολογική και στατιστική ονοματολογία και το Κοινό Δασμολόγιο, όπως ίσχυσε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2505/92 της Επιτροπής, της 14ης Ιουλίου 1992, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι επιτρέπει τη χορήγηση επιστροφών κατά την εξαγωγή γαλακτοκομικών προϊόντων περιεχομένων τόσο σε παρασκευάσματα με βάση τον καφέ όσο και σε παρασκευάσματα με βάση εκχυλίσματα, αποστάγματα ή συμπυκνώματα καφέ.
- 2) Το άρθρο 244 του κανονισμού (ΕΟΚ) 2913/92 του Συμβουλίου, της 12ης Οκτωβρίου 1992, περί θεσπίσεως κοινοτικού τελωνειακού κώδικα, δεν έχει εφαρμογή επί αιτήσεων αποδόσεως επιστροφών κατά την εξαγωγή.
- 3) Εθνικό δικαστήριο δεν μπορεί να αναστείλει την εκτέλεση εθνικής διοικητικής αποφάσεως στηριζομένης σε κοινοτική πράξη παρά μόνον:

— εφόσον το δικαστήριο αυτό έχει σοβαρές αμφιβολίες ως προς το κύρος της κοινοτικής πράξεως και εφόσον, στην περίπτωση που το Δικαστήριο δεν έχει ήδη επιληφθεί του ζητήματος του κύρους της αμφισβητούμενης πράξεως, του υποβάλλει το ίδιο σχετικό ερώτημα·

- εφόσον συντρέχει περίπτωση επείγοντος υπό την έννοια ότι τα προσωρινά μέτρα είναι αναγκαία προκειμένου να μην υποστεί ο αιτών σοβαρή και ανεπανόρθωτη ζημία·
  - εφόσον το εν λόγω δικαστήριο λαμβάνει δεόντως υπόψη το συμφέρον της Κοινότητας·
  - εφόσον, κατά την εκτίμηση όλων αυτών των προϋποθέσεων, το εθνικό δικαστήριο σέβεται τις αποφάσεις του Δικαστηρίου ή του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων επί της νομιμότητας της κοινοτικής πράξεως ή διάταξη εκδοθείσα κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων για τη λήψη, σε κοινοτικό επίπεδο, παρομοίων προσωρινών μέτρων.
- 4) Το άρθρο 177, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης δεν απαγορεύει στο εθνικό δικαστήριο, το οποίο διέταξε την αναστολή εκτελέσεως εθνικής διοικητικής αποφάσεως και υπέβαλε στο Δικαστήριο προδικαστικό ερώτημα ως προς το κύρος της κοινοτικής πράξεως επί της οποίας αυτή στηρίζεται, να επιτρέψει την άσκηση αναιρέσεως κατά της αποφάσεώς του.

Rodríguez Iglesias

Murray

Sevón

Karpeyn

Gulmann

Edward

Puissochet

Hirsch

Jann

Ragnemalm

Schintgen

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 17 Ιουλίου 1997.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

R. Grass

G. C. Rodríguez Iglesias